

A vénülő színház.

Karácsonyi alkalommal ajándékokat szoktak osztogatni, azért gondoltam arra, hogy most legalkalmasabb szóvá tenni, hogy a város az eddigi támogatáson kívül milyen karácsonyi ajándékot adjon színházának. Nem kell félreérteni e sorokat, nem Andor Zsigmond színgazgató részére kérek, hanem a közönség részére, noha bajos letagadni, hogy ez a közönségnek szóló ajándék a színgazgató erkölcsi hasznára is szolgál.

A városi színház negyven éve fogadja be a közönséget, sajnos, nagyon sok tekintetben már nem kielégítő módon, mert a negyven év alatt a közönség igénye változott, a technika, különösen a színpadi technika óriási haladást tett s a szegedi színházon időnként végzett „korszerű” javítások csak toldott-foldott munkává zsugorodtak össze. Sok panasz és felszólalás eredménye volt a legutóbbi színházi javítás is, amiket az épület állagán eszközöltek, csekély változtatásokat, de fennállnak más oly szükségek is, amelyeket mint hiányokat legfőbbbször a színgazgató rovására írnak, holott nem a színház igazgatóságában, hanem a színházban van a hiba. Ilyen hibák például a diszletek folyótán előálló hosszú felvonásközők és világítási zavarok.

Nem csupán az okokat sorolom fel, rámutatok a hibák kiküszöbölésének lehetőségére is. E szempontból két csoportra osztom a javítási szükségleteket: 1. a színpad, 2. a nézőtér hibáira.

1. A színpad.

Hosszu felvonásközők majdnem minden esetben a diszletezés miatt állnak elő. A színháznak nyolc diszletmunkása van, ami elegendő, ezekkel a színpadot nemcsak gyorsan be lehet rendezni, hanem ez a létszám talán még nagy is. Ezt azért említem fel, mert általában úgy hiszik, hogy a késedelem oka a kevés diszítő. Pedig nem az, hanem mert a diszletezésre szánt felvonásköző legnagyobb idejét hiábavaló, nem diszletező munkával töltik el a munkások. Az első hiba itt a vasfüggöny felvonatása és leeresztése, melyhez állandóan hat munkás ereje szükséges. A fel- és levontatás ideje alatt a diszletező munka szünetel.

Igaz, hogy amíg a sok taps és kihívás tart, szét lehet bontani az álló diszleteket, de abba kell hagyni a már megkezdett munkát, ha a vasfüggöny lebecsátására kerül a sor. Ha a színházi vasfüggőnyt motorerővel vontatnák, a diszletező munkások időt nyernének, mert a motort a világosító páholyból kezelné az egyik világosító.

A hosszú felvonásközők másik oka az emelvények felállítás és felbontása. Legmodernebb színpadokon hidraulikus gépek emelik és süllyeszti a színpadot, a szegedi színpad szintjét még részletekben sem lehet emelni, kisebb emelvények felállítás és szétbontása öt, nagyobbaké tíz, tizenöt percnyi munkaidőt vesz el a diszítőtől. Gondoljunk csak arra, hogy ezeken az emelvényeken művészek állnak s ha nem kellő gondossággal állítják azokat össze, az nem csak illúziórontó lenne, hanem végzetes baleseteket is előidézhethet. Nagyobb emelvényes daraboknál tehát a vasfüggőnyt tiz percével együtt már huszonöt perces szünet áll elő s még mindig nincs diszlet a színpadon. Ha erre csak öt perc időt számítunk, akkor már elértük a fél órás felvonásközt, ami kis zavar esetén még több is lehet.

Emberi erővel mindez rövidebb idő alatt el nem végezhető, nem csak azért, mert a vasfüggőnyt vontatására külön alkalmazott munkások tetemesen növelnék a színház kiadásait, hanem azért is, mert a nagy személyzetet igénylő darabok előadásánál műszaki személyzettel lenne zsufolva a színpad, ami a művész-személyzetet jórészt kiemeltlenül befolyásolná és tűzrendészeti szempontból sem lenne ajánlatos.

A zsinórpadlás is elavult. A régi rendszerű rossz csigaházakban a kötelek sokszor összebogozódnak, miért is teljesen új jelzős rendszerű zsinórpadlással kellene átalakítani. Most illúzióröntök a nyílt változások, emiatt akadnak fel sokszor a diszletek, emiatt lebegnek a levegőben, mint Mohamed koporsója.

A világító szerkezetek szintén elavultak. Valamikor oldalvilágításra is be volt rendezve a színpad, de már senki sem tudja, milyen régen elromlott ez a szerkezet és a város nem renováltja. A színpadi reflektorok gyengék és rosszak, a színskálák hibásak, mennyezet-reflektor pedig nincs.

A süllyesztők használatlanok. A régi kötélrendszerű süllyesztők, mint ezek, illúzióröntő csikorgással és csapkodással működnek, járásuk bizonytalan, sokszor meg is akadnak, ami persze a karzati humor tiszteltetére történik.

A padozat a legbotrányosabb állapotban van. A sima padlón táncolni lehetetlen. Nem egy színészünk szenvedett már sérülést emiatt. A jelenlegi padozatot le kell bontani és újra padoztatni az egész színpadot.

A festőterem kérdése is idetartozik. Tulajdonképpen a mostani festőterem a színház egyetlen próbaterme, de mivel festőterem nincs, a próbákat a karöltözökben tartják. A városnak, hogy a próbaterem visszatérjen eredeti rendeltetéséhez, a nézőtér alatti teret kellene átalakíttatnia festőteremmé.

2. A nézőtér.

A kőrszékek legnagyobb részén a szövet rongyos, kiálló szögek tépdessik a ruhákat.

A zártszékeket és kőrszékeket elválasztó korridort el kell tüntetni, hogy szabad járása legyen hátrafelé is a közönségnek, az átjáró ajtók folytonos csapkodása zavarja a közönséget.

A szőnyegek majdnem egytől egyig rongyosak, sokan megbotlanak s ha baleset nem is történt még, senki sem szeret ilyen kellemetlen epizódokat elszenvedni. Ugyanígy említem fel, hogy a betonburkolat több helyen úgy kikopott, kitördelgett, mintha csak aszfalt lenne a villamos sínek mentén.

A ruhatárak elhelyezése rossz. Az egymás mellé aggatott ruhadarabok kezelése nehézkes, e helyett mindenütt vasfalikáros ruhatárakat rendeztek már be, mert a gyors ruhatári kiszolgálással a tolongás ötven százaléka elvész. Hölgyek részére a szó nemes értel-

mében vett toilleszoba egyáltalában nincs az egész színházban. Minden ruhatár mellett fel kellene szerelni egyet, de legalább is egy-egy mosdót törölközőkkel.

A páholyok teljesen lezúllóttak. Majdnem kivétel nélkül rongyokban lóg a tapétájuk, a padlozatuk inog, recseg, ropog, a támaszkodójuk csikorog, a gipszdiszitések darabokban hullanak le.

Ezek azok a hiányok és hibák, amik a negyven éves

színházépületnél az öregedést jelzik. Ezek a hiányokon segíteni kell s a városnak be kell látni, hogy amíg a közönséget a művészi teljesítmény vonzza a színházba, addig apró kellemetlenségek sokszor tartják távol. Ha tehát a városnak valóban szívbeli ügye a jó színház, legalább olyan mértékben javítsa a színház külső csínján és kényelmi berendezésén, mint amilyen mértékben javultak művészi szempontokból az előadások.

Lugosi Döme.

Szeged közgazdasági élete 1924-ben.

Szeged december 24. (Saját tudósítónktól.) Mikor az elmúlt esztendő karácsonyán számot adtunk Szeged közgazdasági helyzetéről, rámutattunk arra, hogy teljesen önállóan, az ország általános gazdasági viszonyainak keretéből kiszakítva egy városnak a közgazdasági életét tárgyalni nem lehet. Akarva, nem akarva ki kell terjeszkedni az általános jelenségekre is, mert ezek adják ugyyszólván a kulcsot a helyi eseményeknek a megértéséhez. Ebből a szempontból nézve, a mulófélben levő 1924 esztendő kétségtelenül

a tőzsde teljes lanyhaságának

a jegyében állott. A megelőző esztendő nagy hossz-irányzatát szeptemberben bessz váltotta fel. A tőzsdei árak fokozatosan morzsolódtak le és a lanyhaság áttarjadt az egész folyó esztendőre. A reménykedések, hogy a lanyhaság nem lehet állandó, nem váltak be és nagyon sok papír ma is ugyanazon a névértéken áll, mint a múlt esztendő végén. 1923 végén azonban a koronának zürichi árfolyama 0.03 volt, februárban pedig nagyot zuhant és ettől fogva az egész év folyamán 0.007 körül mozgott, ami azt jelentette, hogy aki értékpapirokba fektette a vagyonát, változatlan névérték mellett is ma annak csak egy töredékét mondhatja magáénak.

Ez a jelenség magával hozta természetesen, hogy az a lendület is, amely a múlt esztendő folyamán a közgazdasági élet bizonyos terein tapasztalható volt, teljesen megszűnt. A könnyű kereset megcsúszásával a költségek sem törőnlhelet a régi keretek között. Keservesen tapasztalhatták ezt főleg a luxus-igények kielégítését szolgáló és szórakozást nyújtó vállalatok, divat-üzletek, szállodák, jobb vendéglők, kávéházak, színházak, mozik stb. Ennek a tőzsdei lanyhaságnak kell tulajdonítani azt is, hogy a szegedi tőzsde, amelynek reaktiválását a múlt év végén vették tervbe, ilyen viszonyok között nem bizonyult életképesnek és néhány hónapi kísérletezés után ismét kénytelen volt működését felfüggeszteni. Komikusan hatott ebben a helyzetben, hogy a budapesti tőzsde elnöksége, bizonyára indokolatlan féltékenységi szempontok által indítva, felszólalt a kormánytól a vidéki tőzsdék működése ellen, melyek a budapesti tőzsdének a forgalmát állítólag elszívják.

A tőzsdei pangás mellett a másik általános jellegű nagy eseménye volt a magyar politikai és közgazdasági életnek

a szanálási akció

megkezdése május havában. A szanálási akció felépítése ellen a magyar közgazdasági élet részéről sok és kétségtelenül jogos kifogás emelkedett. A segítség későn jött, kisebb mérvű volt, mint Ausztriában és a feltételei is szigorubbant voltak megállapítva. Mindazonáltal objektív szemmel nézve a dolgokat, meg kell állapítani, hogy a szanálásnak így is nagy eredményei vannak. A bizalom a magyar pénz iránt kezd visszatérni a közgazdasági életbe, lehet már kalkulálni és azok a nagy zuhanások a pénzürték tekintetében, amelyek aláásták az egész kereskedelemnek és iparnak a helyzetét, megszűntek. Magától értetődőleg a szanálási akció, melynek egyik legfontosabb követelménye volt az állam költségvetési egyensúlyának a helyreállítása, nagy terhekk

is járt és az aranykoronában megállapított adók nyomozó módon nehezettek az egész kereskedelemre és iparra. Fokozott módon érezte ezt Szeged közgazdasági élete, ahol az 1924. évi aranykoronás kereseti adó kivételénél a városi közegek túlzott ambícióval jártak el és olyan adótételeket állapítottak meg, melyek messze túlhaladják az országos átlagot és egyáltalában nem állottak arányban az adókötelesek teherviselő képességével. A kereskedelmi és iparkamara kétségtelenül a kisebb egzisztenciákat igen nagy hállára kötelezte le maga iránt, mikor ezt az ügyet kezébe vette és a pénzügyminiszternél keresztülvitte az igazságtalan adókövetések revíziójának elrendelését.

A szanálási akcióval természetesen vele járt a még fennálló háborús csökevények, forgalmi és egyéb korlátozások fokozatos megszüntetése. Az eredmény még nem teljes, de e tekintetben már jelentős haladás tapasztalható. Az év első felében megszűnt az odiosus emlékü szénbizottság, később az árvízsgátló bizottság és július havában megkezdődött a kivitelnék és behozatalnak fokozatos felszabadítása. Igaz, hogy ez az első pillanatban inkább teher formájában jelentkezett, mert a behozatalban az autonóm vámtarifának horribilis magasságban megállapított tételei léptek életbe, ami a kereskedői érdekeltséget és ezen keresztül a fogyasztást is érzékenyen sújtotta. A kereskedelmi szerződések megkötése alkalmával ezek a tételek mindenesetre mérséklődni is fognak, mert tartósan ilyen vámok mellett kereskedelmi forgalmat fentartani nem lehet. Már eddig is bebizonyosodott azonban az, hogy még a legmagasabb vámok mellett is a behozatalnak és kivitelnék megengedése mindenki részére, egészségesebb állapot a megkötöttégek rendszerénél, mert utját állja a jogosulatlan előnyök szerzésének és az olyan panama-gazdálkodás lehetőségének, amint az az Esküdt-ügy törvényszéki tárgyalása vetett szomorú világosságot.

Hogy a teljesen normális állapotoktól még messze vagyunk, azt legjobban az a körülmény bizonyítja, hogy a paritás a keresetek és a megélhetési költségek között Magyarországon még nem állt helyre, sőt Magyarországon az élet jelentékenyen drágább, mint a környező országokban. Hogy ez így van, azt egyebek mellett az egyoldalú agrárpolitikának és a gazdaérdekek favorizálásának kell tulajdonítani. A szanálási javaslatoknak is egyik legnagyobb szépséghibájuk az, hogy aránylag rendkívül kis mértékben vonják bele a mezőgazdasági érdekeltséget az ország ujjaépítésének terheiben való részesedésbe.

Mindazok a körülmények, melyeket a fentiekben vázoltunk,

Szeged kereskedelmében

is igen erősen éreztették a hatásukat. Kereskedelmi tekintetben az egész év folyamán állandó pangás volt tapasztalható. A tőzsdei bessz folytán a könnyű keresetek lehetősége elmúlt, a nagyközönség vásárló képessége pedig nem növekedett meg abban a mértékben, hogy az a kereskedelembe érezhető módon jelentkezett volna. Becsületére lehet mondva ilyen viszonyok mellett Szeged kereskedelmének, hogy olyan jelenségek, amint az az ország más helyein tapasztalhatók voltak, Szegeden nem fordultak elő. Csődöket, üzletbeszüntetéseket és bukásokat még a nagy pangás mellett sem

Bronz csillárok,

legjobb minőségű hőkészülékek legolcsóbban, hatalmas választékban. Villamos szerelési munkák.

Szöllős Károly elektrotechnikai és műszaki vállalata **Széchenyi-tér 8.** Telefon 14-31.

Az Általános Gázizzófény és Villamossági rt. Budapest, szegedi vezérképviselője.